

Kasvata ruokaa viljelylaatikossa

Puutarhamartta 2021

Lähiruokaa omalta pihalta

- Monenlaiset vihannekset ja juurekset tuottavat satoa myös viljelylaatikossa ja ruukussa, oikeastaan missä tahansa astiassa.
- Tällä kurssilla perehdymme laatikkoviljelyyn pihalla.
- Työhön voit ryhtyä keväällä, heti kun maa on lämmin. Viimeiset sadot korjataan ennen yöpakkasten tuloa.

Tarvikkeet ja työvälineet

Tarvitset

- viljelylaatikko
- multa
- eloperäinen lannoite
- lapio
- istutuslapio
- pieni hara
- kastelukannu

Saatat myös tarvita

- kasvuharso
- tukikeppi
- naru
- pienet puutarhasakset
- sumutuspullo
- saavi
- sanomalehtiä

Rakenna laatikosta riittävän suuri

- Viljelylaatikko on helppo koota valmiista lavakauluksista.
- Laatikon voi myös tehdä itse laudasta. Käytä käsittelemätöntä tai lämpökäsiteltyä puuta.
- Laatikon puuosat voi käsitellä myrkyttömällä puunsuoja-aineella (pellavaöljyllä)
- Laatikon koko
 - leveys 120 cm
 - pituutta tarpeen mukaan
 - korkeus
 - 20 cm -salaatit ja pikkuvihannekset
 - 40 -60 cm -juurekset, peruna ja kookkaat vihannekset

Tämän kurssin ohjeet on tehty viljelylaatikolle, jonka mitat ovat 120 x 80 x 40 cm = kaksi lavakaulusta päällekkäin.

LAATIKON KOKO

120 cm x 80 cm x 20 cm

120 cm x 80 cm x 40 cm

120 cm x 80 cm x 60 cm

MULLAN TARVE

→ 200 litraa

→ 400 litraa

→ 600 litraa

Paksu multatila helpottaa hoitamista!

Käytä hyvää multaa

- Vihannesten ja kukkien viljelyyn sopivaa säkkimultaa.
- Oman puutarhan puhdasta ja kuohkeaa multaa. Voit lisätä joukkoon kaupan säkkimultaa. Lannoita multa eloperäisellä lannoitteella.

Viljelylaatikon paikka

- Perusta viljelylaatikko lämpimään ja valoisaan paikkaan. Hyötykasvit tarvitsevat valoa vähintään 6 tuntia vuorokaudessa.
- Laatikkoa ei kannata perustaa puiden alle tai paikkaan, jossa on paljon monivuotisia rikkakasveja. Kasvit varjostavat ja niiden juuret voivat kasvaa laatikkoon.
- Varaa riittävästi työskentelytilaa laatikoiden ympärille ja laatikoiden väleihin.
- Varmista, että kasteluvettä saa läheltä.
- Kysy lupa viljelylaatikon perustamiseen taloyhtiöltä.

Perusta laatikko

- 1) Poista nurmikko ja muut kasvit laatikon alta. Jos et halua poistaa kasveja, leikkaa ne lyhyeksi.
- 2) Kokoa laatikko. Varmista, että se on suorassa ja tukeva sekä pysyy hyvin paikallaan.
- 3) Jos maassa kasvaa kasveja, laita laatikon pohjalle 3-5 cm:n paksuinen kerros avattuja sanomalehtiä lomittain. Kaada lehtien päälle noin 20 litraa vettä, niin että lehdet kastuvat kauttaaltaan.
- 4) Täytä laatikko puhtaalla, peruslannoitetulla mullalla. Tiivistä multa kevyesti erikoisesti laatikon reunoista ja kulmista. Jätä mullan pinta noin 3 cm matalammalle kuin laatikon reuna.
- 5) Kylvä siemenet ja istuta taimet.

Siementen kylvö

- 1) Lue siemenpakkauksen ohjeet.
- 2) Liota isoja, kovakuorisia siemeniä vedessä ennen kylvöä.
- 3) Kastele multa perusteellisesti edellisenä päivänä.
- 4) Haraa mullan pinta tasaiseksi.
- 5) Tee multa kylvövako kepillä tai paina vako laudan sivulla.
- 6) Kastele vako ja anna veden imeytyä hetki.
- 7) Ripottele siemenet vakoon. Peitä ne mullalla ja tiivistä kevyesti kädellä.
- 8) Pidä multa kosteana, kunnes siemenet itävät.
- 9) Kun taimet kasvavat, harvenna tarvittaessa eli ota osa taimista pois. Tarkista sopiva taimiväli siemenpussista.

Taimien istutus

- 1) Kastele taimet hyvin ennen istuttamista.
- 2) Tee istutuskuopat sopivin välein.
- 3) Täytä kuopat vedellä ja anna veden imeytyä maahan.
- 4) Laita taimi istutuskuoppaan. Peitä taimen juuripaakku niin, että sen päälle tulee 2 cm multaa. Tarkista myöhemmin, että juuripaakku pysyy mullan alla.
- 5) Jos kasvatat samassa laatikossa ravinnevaatimuksiltaan erilaisia lajeja, laita varastolannoitetta kasveille, jotka vaativat paljon ravinteita.

Varastolannoitus

- Paljon ravinteita vaativille kasvilajeille istutuksen yhteydessä.
- Tee taimen lähelle kuoppa ja laita siihen noin 2 dl kananlantarakeita. Kastele ja peitä lannoite mullalla.
- Kasvin juuria kasvaa varastolannoitteeseen ja ottaa siitä ravinteita tarpeen mukaan.

Lisälannoitus tarvittaessa

Ruohokate lannoittaa ja pitää maan kosteana.

Levitä vihreää ruohosilppua noin 5 cm:n kerros kasvien väleihin. Levitä kate kosteana kostean maan pinnalle. Älä käytä ruohokatetta, jos puutarhassa on kotiloita tai etanoita.

Viherkäyte on nopeavaikutteinen kesälannoite.

Laita ämpäri täyteen ruohoa, nokkosia tai muita vihreitä kasveja. Lisää vettä niin, että kasvit peittyvät. Anna liemen seistä kaksi viikkoa. Liemi haisee pahalle, mutta se kuuluu asiaan.

Tee lannoitevesi sekoittamalla 1 l viherkäytettä ja 9 litraa vettä.

Kastele

- Kastele säännöllisesti haalealla vedellä. Käytä sadevesi kasteluun!
- Kastele kerralla riittävän paljon, niin että maa kastuu juuristoa syvemmältä.
 - 10 litraa vettä kastelee neliön alan maata 10 cm:n syvyydeltä.
 - 20 litraa vettä kastelee neliön alan maata 30 cm:n syvyydeltä.
- Poista rikkakasvit taimien välistä.
- Haraa kovettunut maan pinta kastelun ja sateen jälkeen pienellä haralla.

Pidä huolta!

- Kasvuharson alla on lämmintä ja tuholaiset eivät pääse vioittamaan kasveja.
- Harvenna siemenestä kylvetyt taimet lopulliseen kasvutiheyteen.
- Tue herneet ja muut tukea vaativat kasvilajit.
- Multaa maissi, kaalit, pavut, purjo, porkkana ja punajuuri.
- Poista kuivuneet ja sairaat kasvit ja kasvinosat ja vie ne kompostiin.
- Korjaa sato tarkkaan!

Nokkosvesi

- Pese tuhohyönteiset kasvista pyyhkimällä tai vesisuihkulla, tai sumuta nokkosvedellä.
- Nokkosvesi sopii kirvojen ja muiden pehmeäihoisten hyönteisten torjumiseen.
- Laita astiaan noin 1 kg nokkosia ja kaada päälle 5 litraa vettä. Anna seisoa 1–2 vuorokautta ja siivilöi.
- Sumuta nestettä kasveille, joissa esiintyy tuhohyönteisiä ja toista käsittely tarvittaessa.

Sekoita viljelylaatikon multaan noin neljän vuoden välein dolomiittikalkkia tai käytä lannoitetta, joka sisältää kalkkia.

Mangoldi, persilja ja lehtikaali kestävät hyvin kylmää, niistä voi korjata satoa vielä syysmyöhällä.

Peitä syksyllä laatikon multa kasvijätteillä tai puiden lehdillä. Kate suojaa maata ja tarjoaa ruokaa pieneliöille.

Muokkaa maatumaton jäte keväällä mullan sekaan ja lisää tarvittaessa kompostimultaa ja lannoita.

Suunnittele kasvit

- Viljelylaatikossa kasvit voivat kasvaa hieman tiheämmässä kuin kasvimaalla.
- Istuta samaan laatikkoon leveitä ja kapeita, korkeita ja matalia, hidas- ja nopeakasvuisia sekä matala- ja syväjuurisia kasveja.
- Sijoita leveät lajit kulmiin ja laatikon reunalle ja korkeat keskelle tai laatikon pohjoispuolelle.
- Kylvä nopeakasvuisia lajeja hitaasti kasvavien rivinväleihin. Kun nopeakasvuisten sato on syöty, hitaammin kasvavat valtaavat tilan.
- Tee kesän aikana paikkauskylvöjä kohtiin, joissa siemenet eivät ole itäneet tai on tyhjää tilaa.
- Vaihtele kasvilajien paikkoja vuosittain. Jos sinulla on useampi laatikko, suunnittele kasvien viljelykierto laatikoissa.

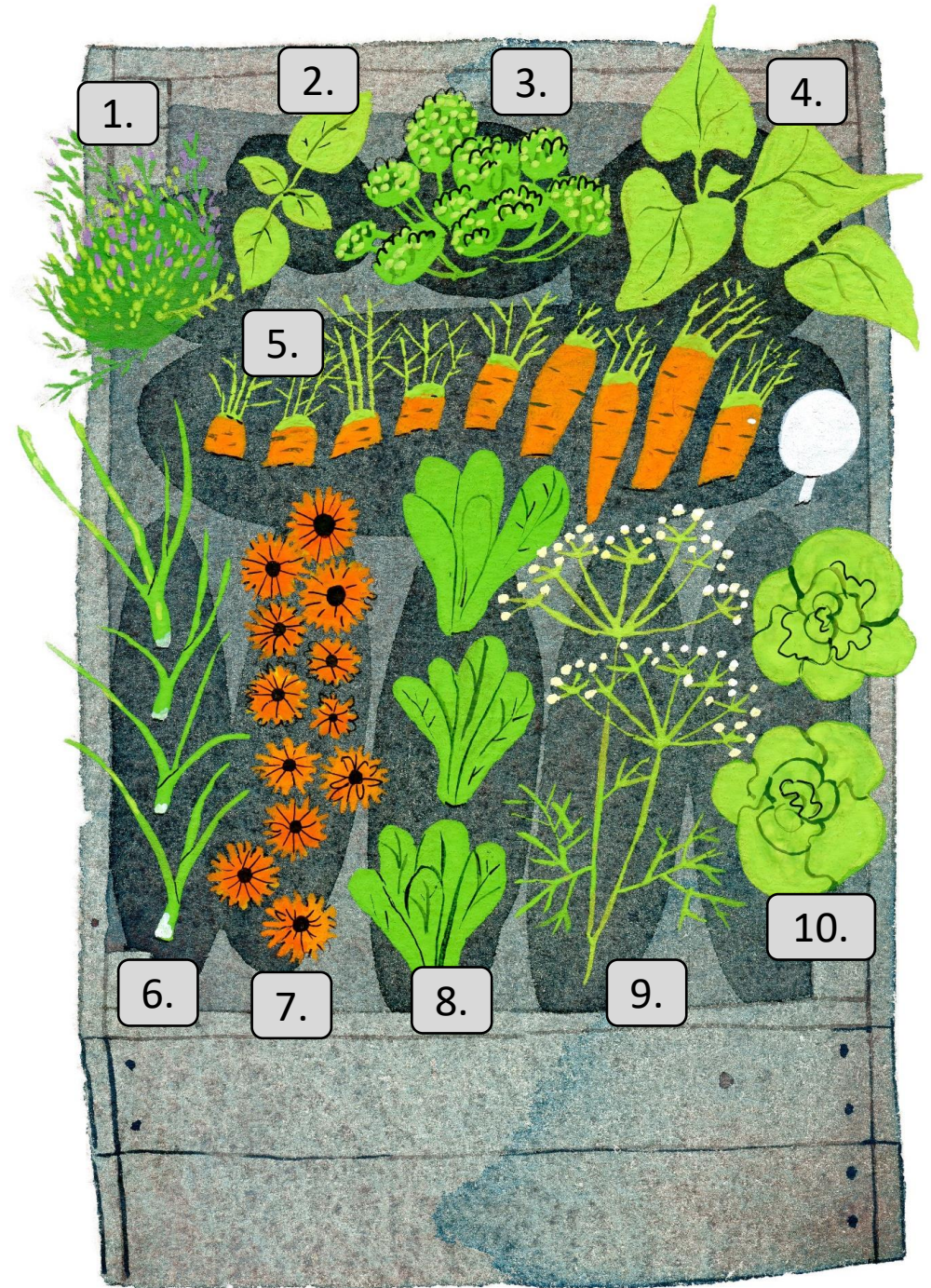
Perunaa ja kukkia

- Peruna kasvaa hyvin rei'itetyssä ämpärissä, multasäkeissä tai pusseissa.
- Varaa oma laatikko helposti leviävälle ja suurikoisille kasveille.
 - mäkimeirami, mintut, talvikurpitsa, raparperi, parsat, maa-artisokka
- Kasvata vihannesten ja juuresten seassa syötäviä kukkia.
 - kehäkukka, ruiskaunokki, krassi, orvokki, samettikukka, kukkivat yrtit

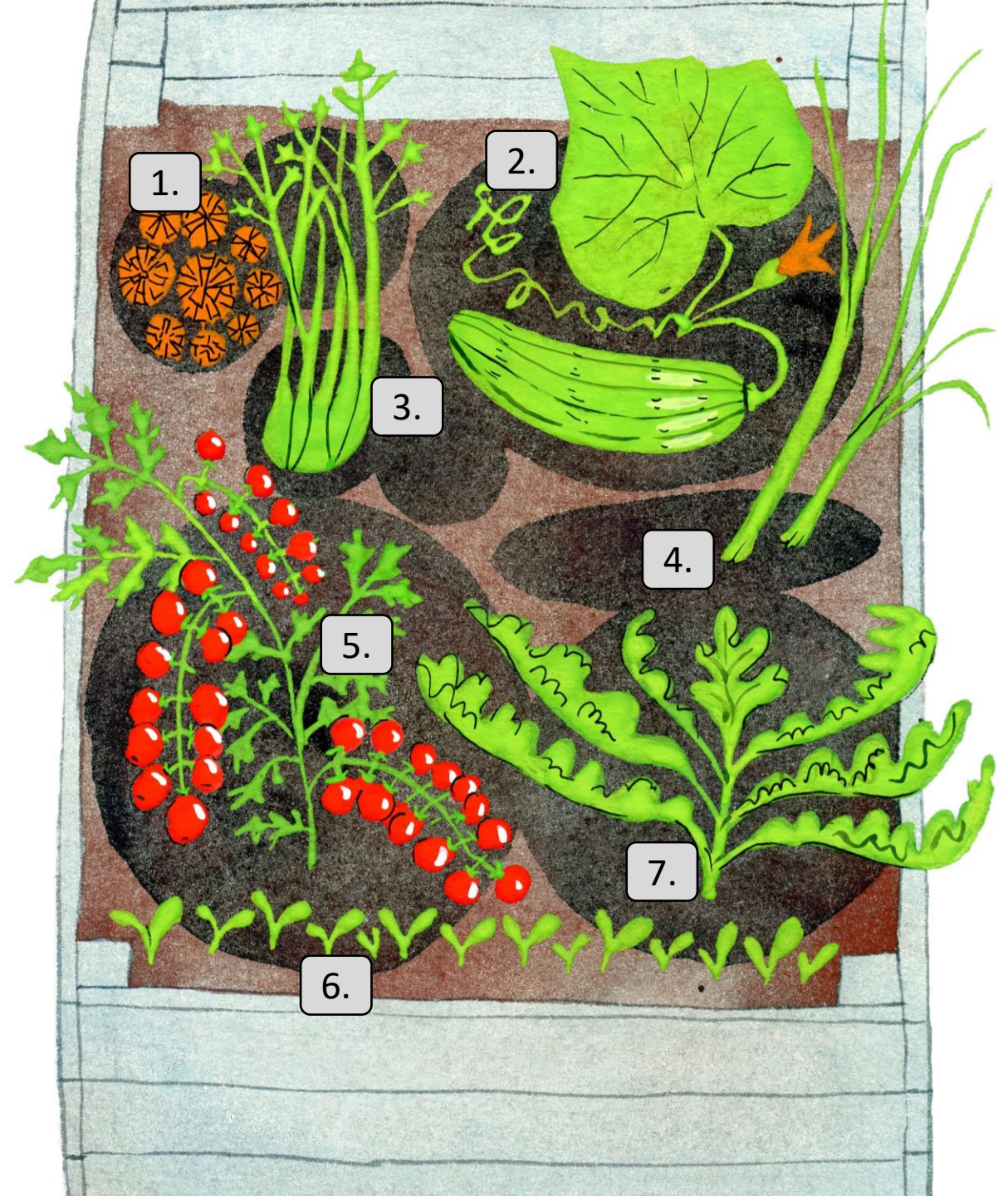
Yhdestä laatikosta satoa koko kesän

1. Tarha-ajuruoho (timjami)
2. Sitruunamelissa
3. Persilja
4. Lamopinaatti
5. Porkkana
6. Vihersipuli
7. Kehäkukka (matala)
8. Sidesalaatti tai parsasalaatti
9. Tilli
10. Lehtisalaatti

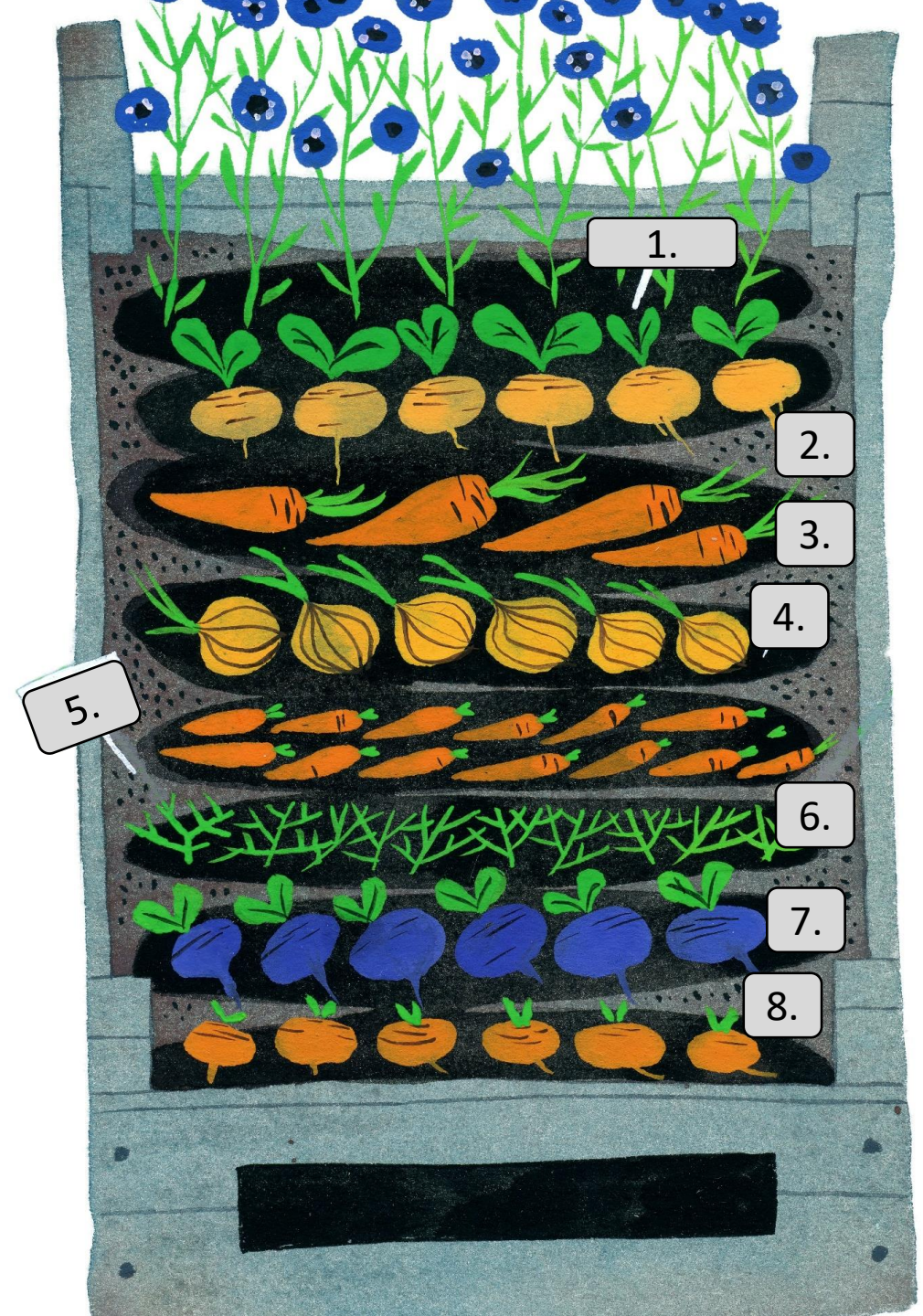
Paljon ravinteita vaativien laatikko

1. Kääpiösamettikukka
2. Kesäkurpitsa tai 3 kpl sokerimaissia
3. Ruotiselleri
4. Valkosipuli tai purjo
5. Tomaatti
6. Retiisi, rucola tai vihersipuli
7. Lehtikaali tai palmukaali

Kohtalaisesti ravinteita vaativien laatikko

1. Ruiskaunokki
2. Nauris
3. Porkkana
4. Sipuli
5. Varhaisporkkana
6. Tilli
7. Punajuurikas
8. Raita- tai keltajuurikas

Vähän ravinteita vaativien laatikko

1. Kehäkukka
2. Lamopinaatti
3. Maustemeirami tai kesäkynteli
4. Basilika
5. Tilli, korianteri tai maustekirveli
6. Salaatti
7. Tarha-ajuruoho
8. Ryytisalvia
9. Sitruunamelissa
10. Persilja

Maata parantavia kasveja

1. Herne
2. Pensaspapu
3. Auringonkukka
4. Salkopapu
5. Härkäpapu, hunajakukka tai veriapila

Yrttejä ja mansikkaa

1. Kuukausimansikka
2. Ryytiscalvia
3. Rakuuna
4. Lisoppi
5. Kangasajuruoho
6. Sitruunamelissa
7. Ruohosipuli

www.martat.fi/viljelylaatikko

